

Van öt másodperced?

Nem internetezek olyan nagyon régóta, körülbelül négy éve annak, hogy megkaptam az első gépemet, azóta megyek fel napi szinten a netre. Négy év nem olyan sok idő, de valahogy érdekes módon mégis úgy érzem, hogy „régén” a YouTube-on kevesebb, sokkal kevesebb reklám volt.

Persze, mindig is voltak reklámok a YouTube-on és más website-okon, de az utóbbi időben mintha megsokszorozódott volna a számuk. Nem tudom, mitől van ez, vagy hogy egyáltalán így van-e, és nem csak az agyam „régis szép idők” funkciója színezi-e ki az emlékeket, de az biztos, hogy mostanában, ha rákattintok egy YouTube videóra, akkor eléggé biztos lehetek benne, hogy legalább egy reklám lesz benne – általában a videó indulása előtt, gyakran pedig a videó végignézése után is. Sokszor az is előfordul, hogy a videó lejátszása közben elindul egy reklám. Ez utóbbi természetesen a legidegesítőbb, hiszen ilyenkor nem is számít rá az ember. Bár újabban mindig megjelenik a reklám lejátszása előtt egy kis figyelmeztetés a jobb alsó sarokban, hogy 5 mp múlva hirdetés, és elindul a visszaszámlálás, de számomra ez semmilyen irányba nem befolyásolja, hogy mennyire tartom idegesítőnek a videókat megszakító reklámokat. Eléggé.

Egy-két videó közbeni reklámot még csak el tudok tűrni, de nem kifejezetten szeretem őket, és a videók előtt-után megjelenő reklámokért sem vagyok oda. Még a videók végén megjelenő reklámokat utálom legkevésbé, hiszen akkor már végignéztem a videót, megállíthatom a reklámot, vagy rákattinthatok egy másik videóra, hogy aztán annak a lejátszása előtt persze egy újabb reklámba fussak bele.

Hála a jó égnek, hogy a legtöbb reklámot 5 másodperc után legalább át lehet ugrani. Vannak persze 6 másodperces, átugorhatatlan reklámok, de azok közel sem olyan rosszak, mint a 15 másodperces, átugorhatatlan verzióik.

Hát igen, nem rajongok kifejezetten az átugorhatatlan reklámokért. De az átugorhatókat is mindig át szoktam ugrani. Amint elkezd játszani a reklám, rögtön odaviszem az egeret az átugrómezőre – ahol persze egyelőre még csak azt írja ki: 5 másodperc múlva átugorhatja ezt a hirdetést –, majd amint át lehet ugrani, átugrom.

Érdekes kérdés, hogy miért idegesítenek ennyire. Nem néztem sok tévét gyerekkoromban, de amikor igen, általában türelmesen végigültem a reklámokat, esetleg kimentem pisilni közben. A moziban is mindig nyugodtan, csöndben, idegeskedés nélkül végigültem a reklámokat és az előzeteseket. Nem tudom, akkor a YouTube-on miért van ez másképp. Talán maga a tény, hogy egyáltalán át lehet ugrani, azt sugallja, hogy át akarjam ugrani, és az 5 másodperc kötelező megtekintéshez (már amennyiben meg akarjuk nézni a videót is utána) képest a 15 másodperc már kibíratatlannak tűnik, míg a moziban 15-20 perc előzetest egy mukk nélkül ülök végig. De valószínűleg az is benne van, hogy 15 másodperc vagy főleg egy félperces, egyperces reklámfilm végignézése mondjuk egy négyperces zenés videóért nem igazán éri meg. Ha másfél percig reklámot nézek, aztán négy percig azt a tartalmat, amiért rákattintottam a videóra, majd ismét reklámot, akkor nem volt sok értelme felmenni erre az oldalra, hiszen kábé ugyanolyan arányban nézek olyan tartalmat, ami tényleg érdekel, és olyat, ami egyáltalán nem, sőt, idegesít. Míg a moziban 15-20 perc reklám és előzetes (az előzeteseket egyébként sokkal jobban élvezem nézni, mint a reklámokat, és hasznosabbak is, ha találok közöttük olyan filmet, ami tetszik) után egy másfél-kétórás, megszakítás nélküli film következik, amit tényleg élvezek nézni (jó esetben), és a tévében is sokszor vetítenek megszakítás nélkül filmeket.

El kell ismerni azonban azt is, hogy a mozihoz mégiscsak pénzért vesszük a jegyet, és a tévéért is fizetünk, míg a YouTube egy teljesen ingyenes szolgáltatás, és a tartalom készítőinek, a YouTube-videósoknak is ugyanúgy ki kell fizetniük a villanyszámlát, mint

bármely másik dolgozó embernek. Mondjuk ez a mozi-tévé-YouTube összehasonlítás elég ironikus – az, hogy a moziban és a tévében sokkal hosszabb és átugorhatatlan reklámokkal találkozunk, pedig fizetünk, lehet, hogy ez alapján akkor oda egyáltalán nem kellének reklámok. Csakhogy ha nem raknának reklámokat a moziban a filmek elé és a tévében a műsorok közé, akkor ezek a cégek ugyanúgy csődbe mennének, mint a YouTube és a youtuberek, ha nem lennének reklámok a videókon.

Biztos ugyanígy van ezzel a Facebook is, az utóbbi időben ugyanis a Facebook felületén is megjelentek a videókon hirdetések. Ráadásul még csak nem is átugorható hirdetések! És többségében nem is 5 másodpercesek. Nem nézek sok videót Facebookon, többnyire csak főzős videókat, de ha az egyiknek a közepébe belevág egy hirdetés, akkor általában lejjebb tekerek és abbahagyom a videó nézését. Nem élvezem ezeket a reklámokat nézni, főleg, ha már vagy háromszor láttam őket, de ahhoz képest, amit a tévében nyomnak le főműsoridőben, ezek a facebookos kis reklámfilmek semmik.

Természetesen létezik megoldás az idegesítő reklámokra: egy adblocker, amit nemrég én is letöltöttem. Erre főként az motivált, hogy már igazán nagyon elegendő volt a rengeteg YouTube-reklámból, és tanulás közben, amikor zenét hallgatok, nem tudom egyik számot a másik után meghallgatni. Én az Adblock Plus-t használom, amit Google Chrome-ban kiegészítőként lehet letölteni, teljesen ingyenes. Elég jól működik, a YouTube- és a Facebook-reklámokkal mind kikezdi, legalábbis én, amióta letöltöttem, nem láttam reklámot egyik felületen sem. A weboldalakon, képen megjelenő hirdetéseket nem feltétlenül tünteti el, de ezek engem annyira nem idegesítenek. A legrosszabbak mindig a videóban megjelenő reklámok, és ezekre jó gyógyír, úgyhogy szívesen ajánlom mindenkinek.

Mörk Márta (11ny. évf.)

Van, aki szereti a budapesti tömegközlekedést? Igen, van!

Sokszor hallani, milyen rossz a békává (emlékszem, kiskoromban mindig azt gondoltam, hogy valamilyen kávéceg lehet az a BKV), vagy hát most már a békáká, milyen borzasztó a tömegközlekedés, micsoda rémes dolog folyamatosan busszal, villamossal utazni. De vajon tényleg így van-e?

Biztosan sokaknak igen. Természetesen mindenkinek más tapasztalatai vannak, és nem akarok senkit meggyőzni arról, hogy igenis, a Budapesti Közlekedési Központ a világ császára, de most mégis leírom a saját tapasztalataimat a budapesti tömegközlekedéssel kapcsolatban, és elmondom, hogy nekem összességében miért pozitív a közlekedési cégről alkotott véleményem.

Én Budapest egy viszonylag jó környékén, a második kerületben lakom, és minden nap busszal járok iskolába, illetve haza is busszal jövök. Emellett más alkalmakkor is sokat használom a tömegközlekedést, pl. ha orvoshoz megyek vagy színházba, moziba, vásárolni stb.

Leggyakrabban persze hétköznap reggel és délután utazom busszal, általában elég korán, hét óra után valamivel. Háromnegyed nyolcra benn szoktam lenni az iskolában. Fejből tudom a mindennapi buszom menetrendjét, és azt is tudom, hogy elég megbízhatóan pontos szokott lenni. Nem utazom sokat más buszokkal, de eddigi tapasztalatom alapján általában azok is pontosan érkeznek – nyilván vannak kivételek, főleg extrém időjárás vagy extrém nagy forgalom esetén, de egyébként is előfordul, hogy egy-egy busz lerobban vagy hasonló történik. Mindenesetre a járművek pontosságát illetően nagyjából pozitív tapasztalataim vannak. Főleg a villamosok és a metrók esetében. Nem is amiatt, hogy pontosak, hanem hogy nagyon gyakran járnak. Szükség is van rá, mert tényleg rengeteg embert kell szállítaniuk.

Villamossal nem olyan gyakran járok, de például a 4-es 6-ost sokszor használtam már, és tényleg nagyon gyakoriak a járatok, így általában nem is olyan túlszűfoltak. Legtöbbször, ha nagyon akarok, találok magamnak ülőhelyet is – kivéve persze csúcsforgalomban, de olyankor sem szokott olyan elviselhetetlen lenni a tömeg. A metróval hasonlóképp. A kettes és négyes metrók a legmodernebbek és legkényelmesebbek, csúcsforgalmon kívül, délután, hétvégén nem szoktak nagyon zsúfoltak lenni, csúcsforgalomban meg nem nagyon szoktam azzal járnival. Csúcsforgalomban sok az ember, de ilyenkor sűrítik is a járatokat, bár lehet, hogy ez egyes járatokon nem elég.

A hármas metró egy részen nem üzemel, metrópótló van helyette, ami tényleg nagyon gyakran jár, csúcsforgalomban kb. kétpercenként két csuklós busszal, ami azért elég impresszív teljesítmény. Persze így is létrejöhet tömeg, de el kell ismerni, hogy ebben az esetben a BKK tényleg igyekszik a legjobbat nyújtani. Ami a még a föld alatt közlekedő metrószakaszt illeti, amióta lecserélték a harmincéves kék, orosz metrókocsikat, és nem kell attól félni, hogy kigyullad a metró, sokkal elviselhetőbb a hármas metró környezete. Persze az állomások még mindig marha koszosak és régiiek, de valahol azért érdekes is, hogy meghagyták az eredeti feliratokat. Azért remélem, jobban fog kinézni a metró, ha majd elkészülnek a felújítással. A kisérdalatti tényleg kicsi, és arra is ráférne már egy felújítás. A kocsijai elég szűkösek és kényelmetlenek, de remélem, nem szokott olyan óriási tömeg lenni rajta. Én még sosem jártam így, de persze csúcsforgalomban ez is lehet másképp. Azt persze értem, hogy a kisérdalattit nagyban átalakítani szentségtörés lenne, hiszen az történelmi emlék, így hát, ha időnként nagy lenne a tömeg, az egyetlen, amit a BKK tehet, az az, hogy sűrítik a járatokat, mert a kocsikból nem lehet több (mármint egy szerelvényben), és akkora az állomás, amekkora.

Beszéljünk a különböző járművek állapotáról. Azok a buszok, amikkel én járok, most már többségében alacsonypadlós, modern buszok, nem pedig régi Ikarusok. Ezeket a buszokat egyébként szeretem, szerintem jó minőségű és kényelmes járművek, bár egyes buszokon helyenként el van szakadva az ülészet vagy nagyon koszos, és erre nem figyelnek eléggé oda. És ha a sofőr elfelejti bekapcsolni télen a fűtést vagy nyáron a klímát, az is eléggé be tud tenni a jó utazási élménynek. Szerencsére ilyen keveset tapasztaltam. A rendesen karbantartott és jól fűtött vagy klimatizált alacsonypadlós Mercedes buszok elég kényelmesek tudnak lenni. Egyébként még a régi Ikarus buszok sem olyan borzasztóak, feltéve, hogy azok is rendesen karban vannak tartva és biztosítják a megfelelő hőmérsékletet. Szerintem a régi buszok ülései sem nagyon kényelmetlenek. Azért az jó, hogy fokozatosan (remélhetőleg) mindegyiket le fogják cserélni alacsonypadlósra.

A villamosokkal hasonlóképpen vagyok, az alacsonypadlósokat szeretem, az új CAF villamosok is nagyon jók, de a Combino se rossz. Villamosoknál sok vonalon még a régi, magaspadlós járművek közlekednek (pl. 2-es villamos), amik szerintem szintén elég kényelmesek, és ha nincs túlszűfoltás, teljesen elviselhetők. Már persze ha nem érzi magát az ember úgy, mintha szaunában vagy jégszekrényben ülne. Gondolom az új, korszerűbb járműveken azért jobb a hőmérséklet-szabályozás, mint a régi társaikon, meg hát persze az ilyen régi típusú járművekre nehéz babakocsival vagy kerekesszékekkel feljutni. Bár babakocsival, főleg, ha összecsukszható, nagy

nehezen azért meg lehet oldani, és sokszor vannak előzékeny emberek, akik segítenek is a fel- vagy leszállásban a babakocsis szülőknél. Tolószékkel persze kábé lehetetlen, mivel azt nyilván nem tudja az ember maga előtt felrakni a lépcső tetejére és utánamenni, egy tolószékes ember magaspadlós villamosra vagy buszra juttatásához több ember együttes ereje és segítsége kell. Ha ilyen helyzet áll elő, gondolom a sofőr kötelessége segíteni, de sok járat esetében vannak olyan kijelölt időpontok, amikor alacsonypadlós járművek közlekednek, hogy ha máskor nem is, legalább egyszer-kétszer a kerekesszékesek is feljussanak a többnyire régi járművekkel közlekedő villamosvonalakra is.

Ami pedig a tisztaságot illeti. A legtöbb járművön, amivel én közlekedtem, ez is úgy nagyjából rendben volt; nem szokott eldobált szemét lenni, bár persze erre is volt példa, mindig akad egy-két igénytelen ember. De a legtöbb BKK járművön egyáltalán nem volt a földön vagy az üléseken szemét. Rágókkal sokkal gyakrabban találkozni pl. az ülések alá vagy az ablakkeretbe nyomva, de hát nem kell az ablakkeretbe vagy az ülés alá nyúlkálni. Ettől független persze takaríthatnák gyakrabban a járműveket, mert az ülések gyakran elég porosak, koszosak szoktak lenni, az ablakokról nem is beszélve. Ez utóbbiak általában a szélükön szoktak elég porosak lenni, de nem annyira, hogy ne lehessen átlátni rajtuk, de azért mégis meglátszik rajtuk a kosz. Az újfajta BKK buszokon egyébként az üvegrészek le vannak fedve műanyag fóliával, és ezek a fóliák kábé mindegyikének feljött a sarka, aztán beporosodott, amitől a ragacsosságát elvesztette, és nem lehet visszanyomni többé eredeti helyére, ezért ott lifeg tehetetlenül, amíg valaki el nem kezd játszani vele és le nem töri. Én, ha ablak mellett ülök, néha szoktam hajtogatni ezeket a feljött fóliasarkakat. A belső üvegfalak fóliái is feljönnek, azokon pedig légbuborékok szoktak keletkezni. Azokat szerettem régebben nyomogatni, most már nem olyan gyakran látok ilyet, de egyébként nem olyan borzasztó zavaróak.

Szóval igen, a járművek tisztaságán (meg a metróállomások tisztaságán, jaj, és főleg az aluljárók tisztaságán) lehetne javítani, de nincsenek borzalmas állapotban. Szóval én emiatt (sem) utálom a BKK-t, amit viszont nagyon nem szeretek, azok az automaták. Persze, tök jó ötlet, hogy legyenek automaták, egyszerűbb így a jegy- és bérletvásárlás, de az érintőképernyő egyszerűen katasztrofális. Nagyon erős, többszöri megnyomás után is alig érzékeli, hogy mit nyomott meg az ember, ami nagyon lelassítja a vásárlást és teljesen felőröli az ember idegeit. Nem egy buszt szalasztottam már el amiatt, hogy a rohadt automatával vesződtem, ami nem akarta érzékelni az ujjamat. És esküszöm, nem az én ujjamban van a hiba, mert az apukám, az anyukám és az öcsém is mind így vannak ezzel, meg gondolom mások is. Egyszerűen nem működik jól az érintőképernyő, és sajnos időnként lefagy. Na, az kifejezetten idegesítő. Ja, és nehezen nyeli be az automata a pénzt. Ezen kívül más bajom nincs a BKK automatákkal, az ikonok és az utasítások érthetőek, és ha nem lenne az a fránya érinthetetlen képernyő, akkor elég gyors lenne a vásárlás folyamata is. A nyomtatás meg a visszaadás tényleg gyorsan megy.

Ezekon kívül persze ott van még az is, hogy nincs rendes online jegyrendszer, nincsenek elektronikus jegyek. Lehet ugyan a neten jegyet/bérletet venni, de azt aztán át kell venni valahol, vagy kiszállítják, amennyiben legalább 10 bérletet vagy legalább 400 darab hőpapíregységnyi terméket rendeltünk. Vannak ennél sokkal korszerűbb rendszerek, pl. a londoni Oyster Card, amivel van személyes tapasztalatom – az egy nagyon jól működő rendszer. Persze azért így sem megoldhatatlan a jegyvásárlás, hiszen automaták most már nagyon sok buszmegállóban vannak, de minden fontos közlekedési csomópontban biztosan van egy-kettő, és minden buszsofőrtől lehet jegyet kapni 450 forintért (pontos összeget kell adni, ami idegesítő, de azért ez is megoldható). Hát, nem olcsó a jegy, meg a bérlet sem, de hát a BKK-t is fenn kell tartani valamiből.

Mindezekkel együtt nekem alapvetően pozitív tapasztalatom van a BKK-val, szeretek a buszokon és a villamosokon utazni, mert viszonylag gyorsak, kényelmesek és megbízhatóak, a fűtés vagy klíma általában nem szokott gond lenni és a járművek állapota is tűrhető. Nagyon sok múlik az utasokon és a forgalmon is persze. Ha sokáig áll a busz a dugóban vagy egy kifejezetten kellemetlen alakkal kerülünk egy buszra, aki botrányosan viselkedik, esetleg egy ordító csecsemőről van szó, aki nem hajlandó lenyugodni, az persze nagyon leronthatja az élményt. Minden járatot és vonalat egybevetve Budapest tömegközlekedési ellátása kifejezetten jó, még a legmesszebb lévő elővárosokba is járnak buszok, amiknek persze sokáig tart célba érni, de hát nem véletlen lakunk itt kétfélmillióan. Nagy a város, messze van a központtól Telki, Nagykovácsi, Budakeszi, Göd. Nekem minden eddigi tömegközlekedési járatnál jó élményeim voltak, egy-két esettől eltekintve (például amikor egy reggel lerobbant a busz vagy hasonlók), sőt, voltak nagyon jó és érdekes élményeim (például amikor egy reggel a buszvezető bácsi megkért, hogy mondjam neki, merre kell menni, mert nem tudja az utat – először volt azon a járaton. Szerencsére én mindennap azzal a busszal megyek, úgyhogy tudtam az utat és segítettem neki.) Persze lehetne még javítani a tömegközlekedésen, a járatok pontosságán, gyakoriságán, korszerűségén, az e-jegyrendszer bevezetése jó lenne (mármint működő e-jegyrendszer, nem olyan, amin keresztül 50 forintért lehet megvenni a tízezres bérletet). Tudom, hogy egyes járatok, egyes buszvonalak jobbak, mások kevésbé, de én azért nagyrészt szeretem a BKK-t, és szeretem a budapesti tömegközlekedést, ami a budai fonódó elkészülte óta

Budán is normalizálódott, és mára egészen jó állapotban van. Egyáltalán nem rossz, még más európai városokhoz képest sem (már amennyit láttam más európai nagyvárosok tömegközlekedéséből, az alapján a budapesti nem kifejezetten rossz), és én igazán örülök, hogy az elmúlt kb. másfél évszázadban ilyen sokat fejlődött. Remélem, a jövőben is hasonlóképpen fejlődik majd, és szép lesz a hármas metró, ha felújítják. És azt is remélem, hogy valamikor lecserélik azokat az átkozott jegyautomatákat.

Mörk Márta (10. évf.)

Kiskorunkban valószínűleg mindannyiunknak sokszor elmondták, hogy kezet mosni fontos. Bólogattunk, megígértük, hogy igen, rendszeren meg fogjuk mosni, és hogy nem fog kimenni a fejünkből, de aztán valahogy mégiscsak kiment a fejünkből. Elég sokunk fejéből ment ki, hogy kezet mosni egyáltalán kell, szappannal, rendszeren, és nem 5 másodpercen keresztül. Az pedig, hogy hogyan kell igazán rendszeren kezet mosni, elég sokunknak soha nem is volt a fejében, hiszen nem tanították meg. Csak most, hogy világszinten több mint húszezer ember halt bele a legújabb vírusba, kezdtük el megosztani a videókat és képeket a rendes, teljes kézmosásról.

Én is tisztességes higiéniai nevelést kaptam. Anyám mindig rám szólt, ha látta, hogy szappan nélkül mosom meg a kezemet, vagy épphogy csak összedörzsölöm a tenyeremet a csap alatt. Ha láttam, hogy a nyilvános vécében valaki a vécézés után kézmosás nélkül megy ki az ajtón, undorodva néztem rá. Majd kinyitottam a csapot, betartottam a kezemet a víz alá 5 másodpercig és elzártam a csapot. Ezáltal felsőbbrendűnek és tisztának éreztem magamat, és a kezemet lerázogatva kivonultam a mosdóból. Igen, a szüleim tanítása ellenére nagyon sokszor nem használtam szappant; néha azért, mert nem volt, néha azért, mert egyszerűen lusta voltam. Aztán megjelent a koronavírus-járvány. Eleinte egy kicsit féltem, aztán valahogy megnyugodtam a nagyon alacsony halálozási arányok láttán. Persze olvastam, hogy a legjobb védekezés, ha az ember rendszeresen mossa a kezét és nem nyúlka az arcához. Nem gondoltam, hogy nekem ez problémát jelentene; hiszen vécéhasználat után mindig megmosom a kezemet, és ha hazaérek, általában akkor is. Általában. Ha az iskolába beérek, akkor már nem biztos. Sőt, szerintem elég kevésszer mentem el kezet mosni az iskolába való beérés után, pedig én általában a suliban reggelizek, ott eszem meg a szendvicseimet és iszom meg a kávémat. Mégsem mostam kezet, még ha kapaszkodót fogtam előtte a buszon, akkor se. Elég sokszor előfordult olyan is, hogy a boltban vettem valamit enni, és azt rögtön utána kibontottam és enni kezdtem, kézzel, pedig előtte pénzt fogtam meg. Igazából fel se merült bennem, hogy ezek a dolgok olyan nagyon koszosak lennének. Persze tudtam, hogy azok; ha megkérdeznék, nyilván elmondom, hogy a buszon a fogódkodók, amiket mindenki megfog, nem a legtisztábbak, és hogy a pénz még annál is koszosabb; de valahogy nem jutottak el teljesen a tudatomig. És hát én mostam kezet. Mindig is mostam kezet, vécézés után, vagy ha nagyon koszos lett a kezem, pl. festékes. Amikor – már a koronavírus idején – egy kézmosásról szóló cikkbe beágyazva láttam a WHO által elismert, rendes, hatékony kézmosást bemutató videót, nem néztem meg, mert elég nevetségesnek tartottam. Tudom én, hogy kell kezet mosni! Még ha nem is mosok egészen rendszeren kezet, mert sokszor csak leöblítem a kezem, szappan nélkül és rendszeren kezet mosni meg szappannal kell, akkor is tudok, ha éppen akarok. Ez a videó biztos ilyen nigériai kecskepásztoroknak készült, akik kunyhókban laknak és még életükben nem láttak csapból folyó vizet.

Mikor a koronavírus már rég elérte Magyarországot, és bennem is – gondolom sok más emberrel együtt – felmerült, hogy vajon hogy kell tényleg rendszeren kezet mosni, végre megnéztem a körülbelül három perces videót. Hát kiderült, hogy én még életemben egyszer sem mostam rendszeren kezet. Nem voltam lesokkolva vagy ilyesmi, csak viccesnek tartottam a dolgot. Meg elég viccesnek tartottam azokat a dolgokat is, amiket a videóban csinált az emberke; összekulcsolt kezekkel megmosta az ujjak belső oldalát, meg összetett ujjakkal megdörzsölte a tenyere belső oldalát, külön megmosta a hüvelykujjait és ilyesmi. Elég bizarrnak is tűnt. Szerintem senki nem mosott így kezet – gondoltam. Akkor most senki nem mos rendszeren kezet?

Anyukám azt mondta, hogy a nagymamám így mosta mindig is a kezeit, lehet nem pont úgy, ahogy a videóban mutatták, de alaposan, az ujjai között is, meg ilyesmi. Az ő apja állatorvos volt, úgyhogy lehet, hogy azért. Gondolom, hogy az orvosoknak, akiknél a higiénia tényleg rettenetesen fontos, megtanítják, hogy kell ezt a rendes kézmosást csinálni, nagyanyám pedig innen tanulta. Akiknél a higiénia tényleg rettenetesen fontos. De mégis, mikor, hol, kiknél nem rettenetesen fontos a higiénia?

Hát, nem tudom, de nekem, úgy látszik, annyira nem. Még most sem pont úgy mosom a kezem, ahogy elvileg kéne. Bár most már általában odafigyelek arra, hogy az ujjaim között is megdörzsöljem a bőröm, elég szappant tegyek a kezemre és ilyesmi. Erre most kezdtem el ügyelni, néhány hete, amikor már a koronavírus rég itt volt Magyarországon. Magamban mindig mulattam magamon, hogy milyen vicces már, pont most kezdtem el rendszeren kezet mosni, most, hogy már egy világméretű járvány van. És még most sem mosom ténylegesen rendszeren a kezeimet. Valószínűleg nagyon sokan mások is vannak ezzel így. Most, hogy világméretű járvány van, elkezdenek nagyon odafigyelni a kézmosásra. Rendszeren, szappannal, és kézfertőtlenítőt is gyakrabban használnak. Ezelőtt nem így tettek. És amikor a világméretű járvány elvonul, és feltalálják a gyógyszert vagy az oltást, és ennek a sok marhaságnak mind vége lesz, vajon ugyanúgy visszatérnek-e a régi szokásaikhoz és a felületes kézmosáshoz? Valószínűleg igen. Nem mindenki, de nagyon sokan szerintem igen. De miért? Mert az

emberek hülyék, magamat is 100%-ig beleértve. Én is borzasztó hülye és ignoráns vagyok. Amikor az iskolánkban kivettek minden egyes mosdóba fertőtlenítőszer, hogy mossunk azzal kezet, és mellé egy papíron kivettek a helyes kézmosás lépéseit, amiket a videóban is láttam, nagyjából csak legyintettem. Sohasem használtam a kézfertőtlenítőt, csak akkor, amikor már nem volt szappan. Mondjuk előtte sokszor szappant sem használtam, úgyhogy már a szappan is előrelépés volt. Ami pedig a helyes kézmosást ismertető papírt illeti, szerintem rá se néztem.

Még amikor már megtalálták az első koronavírus-fertőzötteket Magyarországon, sem érződött teljesen igaznak a vírus. Persze tudtam, hogy az, de nem voltam benne biztos, hogy ebből tényleg nagy járvány lesz nálunk is. Azt meg elég abszurdnak tartottam, hogy bezárják az iskolákat. De aztán bezárták az iskolákat, és valószínűleg a tanév végéig ez így is marad. Elkezdtük az online tanulást, és most jószerivel a házunkból sem léphetünk ki. Bár hatóságilag még nincs megtiltva a kijárási korlátozás, jelenleg az a legjobb ötlet, ha otthon maradunk.

Gondolkodtam, vajon azért van-e ez, mert nem mosunk kezet. Nyilván nem én vagyok/voltam az egyetlen flegma, rendes kézmosásra fittyet hányó, lusta ember, aki úgy érezte és még mindig eléggé úgy érzi, hogy nincs neki ideje 30 másodpercig kezet mosni. Ez a legostobább dolog a világon, mi az, hogy nincs 30 másodperc kezet mosni? Mégis így érzem.

Na de ha nem én vagyok az egyetlen, és valójában elég sok ember, elég sok országban nem mosta eddig rendesen a kezét, és ezután sem fogja, akkor lehet, hogy ezért vagyunk ott, ahol vagyunk? Nos, valószínűleg nem ez az egyetlen ok, de ez is benne van a dologban. Én biztos vagyok benne, hogy az általános higiénia, illetve annak hiányosságai belejátszanak a járvány terjedésébe.

Úgyhogy mit tudok mondani? Mossunk kezet és ne nyúljunk az arcunkhoz. És maradjunk otthon. Most tényleg ezt a legjobb tenni. Én nyilván nem beszélhetek, hiszen, mint már említettem, nem 100%-ig úgy mosom a kezem, ahogy kéne. És ha elmúlik a járvány, valószínűleg én is, sok más ember mellett, visszatérek régi rossz szokásaimhoz. És az arcomhoz is sokszor nyúlok. Elég sokan ugyanígy tesznek. De ha belegondolunk, hogy mi lenne a legjobb, az lenne a legjobb, ha odafigyelnénk a személyes higiéniankra és rendesen megtisztítanánk a kezünket, akkor is, ha nincs éppen egy globális pandémia, amiben napi több ezren halnak meg és be vagyunk zárva a házunkba. Mert a tisztaság fontos, és lehet, hogyha elkezdünk tényleg mindannyian tényleg rendesen kezet mosni, akkor majd nem lesz még egy ilyen globális pandémia. Vagy lesz még egy járvány, ami még alattomosabb és gonoszabb, és ellenálló a szappannak és a kézfertőtlenítőnek, és nem tudjuk majd semmivel legyőzni... és tényleg kihál az emberiség. Micsoda megnyugtató gondolatok.

Mörk Márta (11. évf.)

Január 30-án volt a Bloody Sunday évfordulója. Ezen a napon, 1972-ben, Derryben, Észak-Írországból brit katonák lemészároltak 13 civil embert. A mészárlás az északír konfliktus egyik legvéresebb pillanata volt, de ezen az egy tucat ártatlan emberen kívül még nagyon sokan meghaltak a 20. század második felében majdnem harminc évig tartó „háború” során. A Brexit eljövételével egy darabig attól féltek, ismét felbukkan a probléma és előjönnek a múltbéli feszültségek. De ennek vajon van alapja? Nem tudom, nem is erről fog szólni a cikk, de most erről a témáról olvasok egy könyvet, ezért szakértőnek érzem magam. Senkit nem érdeklő, amatőr és teljesen laikus politikai-történelmi akármi következik egy kontár tollából.

Szóval a történet valamikor a középkorban vagy a kora újkorban kezdődött, amikor az angolok kolonizálták Írországot, és az is az Angol Birodalom részévé vált. Persze mindig is voltak írek, akiknek ez egyáltalán nem tetszett, de tényleges eredményeket csak a huszadik század elején tudtak elérni, amikor is 1916 húsvétján, a húsvéti felkelés során megostromolták a Great Post Office-t Dublinban, majd kikiáltották az Ír Köztársaságot. Ezt a felkelést hamar leverték. Utána azonban elkezdődött az ír-angol háború, aminek a végén, a békekötésnél megegyeztek, hogy Írország megkapja a függetlenségét, azzal a feltétellel, hogy az északkeleten lévő hat, főként angol származású protestánsok által lakott megye, ahol az ír származású katolikusok kisebbségben voltak, Észak-Írország néven az Egyesült Királyság része marad. Na, ez okozta azután a legtöbb problémát. Meg még elég sok más dolog is. Jobb híján az írek elfogadták a megállapodást, és létrejött az Ír Köztársaság, 26 megyével. Észak-Írország 6 megyéjének lakosai pedig az Egyesült Királyság részeként éltek tovább életüket, akár katolikusok, akár protestánsok voltak. Az angol-ír háborúból megmaradt, Észak-Írország helyzetével elégedetlen veteránokból jött létre az IRA, az Ír Köztársasági Hadsereg, 1922-ben. Ők aztán próbáltak valamiféle háborút folytatni, hogy visszacsatolják Észak-Írországot az Ír Köztársasághoz, de nem jártak sikerrel és egy idő után abbahagyták a hadviselést, letették a fegyvert. Sokan konkrétan elásták a földbe a lőfegyvereiket. A hatvanas években azonban ismét előjöttek a szenvedélyek, eleinte főleg a protestánsok és katolikusok közötti ellentétben, később azonban a brit hadsereg is belépett a képbe. Mind a protestáns, mind a katolikus oldalon létrejöttek erőszakos szervezetek, amik a saját céljaikért harcoltak. A katolikus oldalon ez volt az IRA, akik magukat erkölcsös, jó ügyért küzdő hősöknek tartották, az átlagemberek szemében azonban ez egy illegális terrorszervezet volt, amelyik robbantásokkal és lövöldözéssel igyekezett elérni a kitűzött célját.

Mindezekről egy jól felkészült történelemvizsgálót megszegyenítő módon tudnék kiselőadást tartani, mivel nemrég olvastam Peter Taylor, a BBC egyik munkatársa Provos című könyvét. A Provos az IRA a modern kori történelmét dolgozza fel, a hatvanas évek végétől az 1998-as Nagypénteki Egyezményig tartó konfliktust. A Provos a Provisional rövidítése, az IRA ugyanis a hatvanas évek végén egy politikai vita mentén kettészakadt, és létrejött az Official (Hivatalos) IRA és a Provisional (Ideiglenes) IRA. Az Official IRA aztán néhány év múlva megszűnt, és hivatalosan a Provisional IRA-t sem hívták már Provisionalnak, csak simán IRA-nek. A Provos név viszont fennmaradt, amit az egész északír nacionalista, republikánus mozgalomra használtak, aminek a Sinn Féin nevű, ma is létező politikai párt is része volt. Peter Taylor a BBC riportereként az északír konfliktusok több fontos momentumánál is jelen volt, és a „Troubles” (így is hívják az északír konfliktust) fontos szereplői közül sokakkal készített interjút. Így hát a könyv nemcsak a megtörtént események kronologikus, elbeszélő leírása, hanem sok benne a személyes beszámoló is – brit katonáktól, IRA önkéntesektől, az IRA vezetőitől, a konfliktusban meghalt áldozatok családjaitól, politikusoktól. Nagyon érdekes könyv, legalábbis számomra, akit érdekel az ír történelem, mert bár kb. 0%-ban vagyok ír, Írországból születtem és ír állampolgár vagyok, ezért valamilyen kötődést és érdeklődést érzek a szigetország és a történelme iránt.

A könyvben két olyan elég híres esemény van, amiről már korábban is hallottam és olvastam: az 1972-es Bloody Sunday Derryben és az 1981-es belfasti éhségsztrájk. A Bloody Sunday során az IRA terroristái becsukására felhúzott internálótáborok (ahová bírósági tárgyalás nélkül, csupán letartóztatás után vitték be az embereket, remek helyet biztosítva a radikalizmusra hajlamos fiataloknak arra, hogy összeismerkedjenek, szervezkedjenek és a

táborból kiszabadulva akcióba lépjenek) elleni békés tüntetők közül lőttek le 13-at a brit katonák. Való igaz, hogy a tüntetés elején a házak tetején posztoló katonákra valaki valahonnan rálőtt, bár senkit sem sikerült eltalálni, csak egy esővízcsatornát. De a tüntetők közül, akiket lelőttek, valószínűleg mindegyikük fegyvertelen volt. A tüntetők egy részét a katolikusok lakta önkormányzati lakótelepre kergették, és ott ölték meg a katonák. Persze némelyik katona váltig állította, hogy ő bizony pisztolyt látott valamelyikük kezében. De még a katonai osztag parancsnoka, aki egyébként nem félt keményen fellépni az erőszakoskodó lakossággal szemben, ő is bánja a történeteket, bár hivatalosan nem kért bocsánatot. Az Egyesült Királyság nevében David Cameron bocsánatot kért 2010-ben Bloody Sunday-ért, bár nyilván neki személyesen nem sok köze volt az eseményekhez.

A belfasti éhségsztrájk pedig egy másik felettébb szörnyű esemény volt 1981-ben, amikor a belfasti Maze börtönben fogva tartott IRA tagok a politikai fogoly státuszt akarták kiharcolni. Előző év végén is tartottak egy éhségsztrájkot, amiben egyszerre heten vettek részt. A brit kormány mutatott némi hajlandóságot arra, hogy kompromisszumot kössön, és mivel az egyik ember már haldoklott, az éhségsztrájk vezetője, Brendan Hughes lefújta a dolgot. A kompromisszum azonban nem volt elég, ráadásul a britek megígérték, hogy húsz fogolynak odaadják a saját ruháikat, ha megmosakszanak és átköltöznek a többi fogolyhoz, de ez nem történt meg. Ekkor kezdték el a második éhségsztrájkot, amelyben tíz fiatal fogoly halt meg. Az elsőt, Bobby Sandset már éhségsztrájkja alatt bevásztották a brit parlamentbe, ahol természetesen nem jelent meg, hiszen börtönben volt és ráadásul egy hónapja nem evett. Viszont többen úgy gondolták, ha már egyszer parlamenti tag, az akkori brit miniszterelnök, Margaret Thatcher csak nem fogja hagyni meghalni. Ez nem így történt, és Bobby Sands 66 nap éhségsztrájk után, 1981 májusában meghalt. A következő hónapokban további kilenc társa követte, míg végül októberben az IRA kénytelen volt ezt az éhségsztrájkot is lezárni, mivel a foglyok családjai közül már egyik sem hagyta nekik, hogy meghaljanak, és amint kómába estek, kérvényezték az orvosi kezelést. Néhány nappal később a politikai státusszal járó gyakorlatilag összes jogot megadták a foglyoknak, azonban a speciális, szimbolikus jelentőségű politikai fogoly státuszt nem kapták meg.

Emellett persze sok más dolog történt, és a könyv nagyon jól van megírva. Olvasmányos és érthető, legalábbis nagyrészt, bár elég sok szót nem értettem, de végül is még sosem olvastam ezelőtt politikatörténeti könyvet angolul, úgyhogy ez nem is baj. Emellett eléggé pártatlan és objektív a könyv, véleményt nem mond az emberekről, csak az egyetemes emberi értékek mellett áll ki, mint például az ártatlan életek védelme. Objektívan mutatja be az embereket és tetteiket, és az olvasó eldöntheti magának, mit gondol. Egyik szereplő sem lett kifejezetten szimpatikus, természetesen. Sem a brit katonák, sem az erőszakos protestáns lojalisták, az IRA meggyőződéses terroristái pedig főleg nem.

Valóban nagyon érdekes és átfogó a könyv, annak szól, akit érdekel az ír történelem.

Források: a könyv amiről szó volt, Peter Taylor: Provos és Wikipédia

Mörk Márta (11ny. évf.)